

Chinese vijvermossel

Rykel de Bruyne & Tello Neckheim, Stichting ANEMOON

Uit België was de grote exotische zoetwatermossel *Sinanodonta woodiana* al bekend sedert 1999. In Nederland kenden we de soort lange tijd alleen uit de tuincentra en aquariumhandel en uit een geïsoleerde karpervijver. De eerste Nederlandse exemplaren 'in het wild' komen uit mei 2011. Gezien ervaringen in het buitenland is een gestage opmars te verwachten.

Een volslanke Chinese mossel

In Nederland leven meerdere grote inheemse zoetwatermossels; groter dan de uit zee afkomstige mossels op je bord. Bekend zijn de wat stevigere schildersmossel en stroommossel en de meer dunschalige vijvermossel en zwanenmossel met hun parelmoeren binnenkant. Je kunt ze levend deels uit de bodem zien steken in heldere sloten en wateren, of dood tegenkomen in slootschoningsmateriaal. Soorten uit deze groep zijn meerjarig en vervullen diverse belangrijke functies in ons zoetwaterecosysteem. In 2003 werd gewaarschuwd dat een exotische vertegenwoordiger uit deze groep, de Chinese vijvermossel (*Sinanodonta woodiana*), zich in Europa vestigde en onze kant op kwam. Na al jaren in aquaria en tuincentra aanwezig te zijn en na vondsten in België, heeft deze opvallend bolle en grote soort nu ook onze vrije natuur bereikt.

Oorsprong en verspreiding

De Chinese vijvermossel komt uit Oost-Azië. De laatste decennia is deze tweekleppige op veel plaatsen buiten het oorspronkelijke leefgebied ingevoerd. In Europa gebeurde dat op minstens twee manieren. De soort wordt verhandeld in tuincentra en de aquariumhandel, waar ze onder andere als 'Jumbo-zoetwatermossel' wordt aangeboden als waterfilterreder. Het is onvermijdelijk dat ze via het storten van materiaal terecht komen in de vrije natuur. Een andere manier is het uitzetten en verspreiden van exotische vissoorten, die geïnfecteerd zijn met zogenaamde Glochidium-larven, het parasitaire stadium van deze mossel.

Herkenning

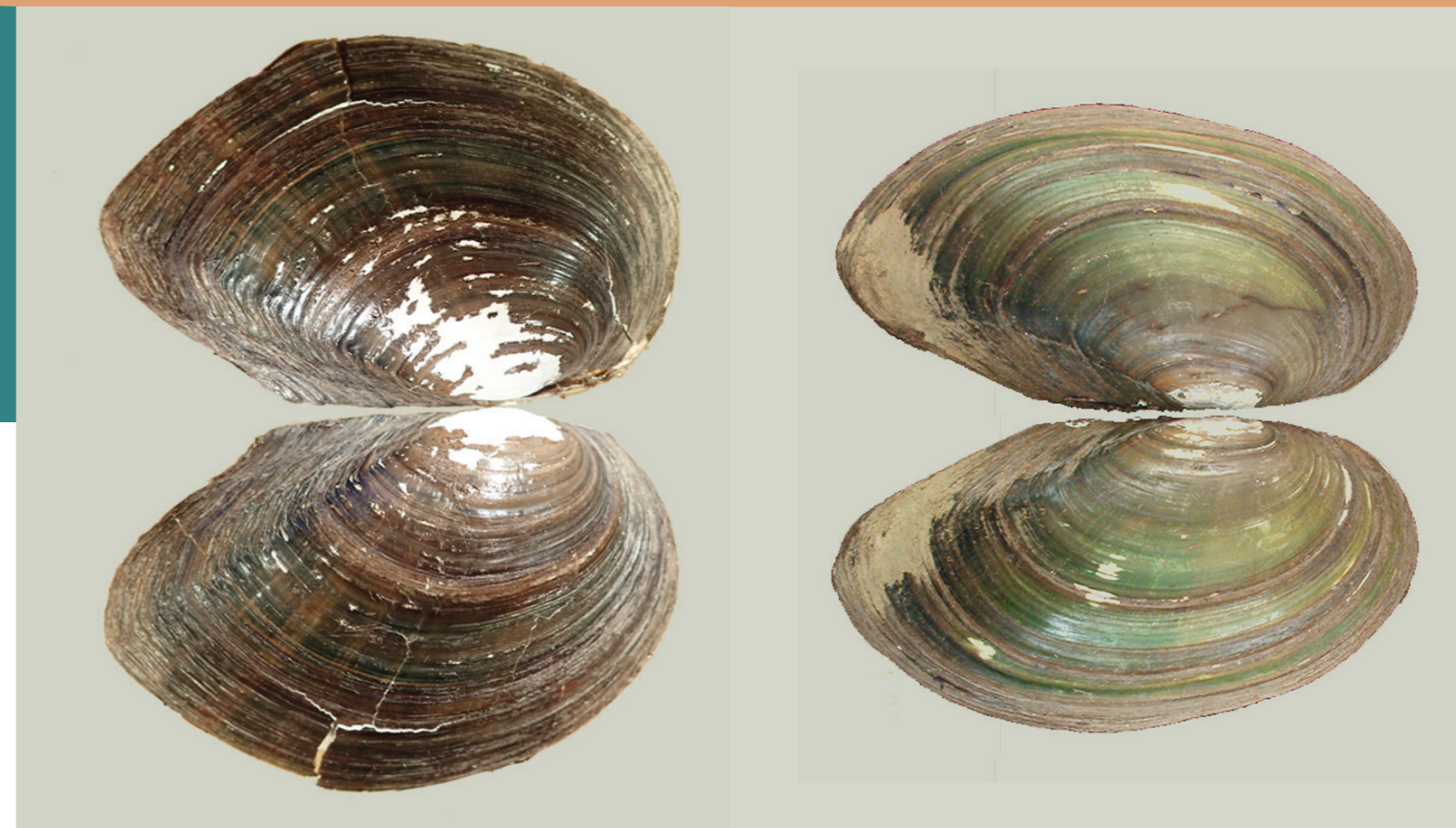
De schelp is groot en vrij stevig, iets langer dan hoog of bijna net zo hoog als lang. De algemene omtrek is ovaal tot bijna rond. Doubletten zijn bol en opgezwollen, de onderrand is sterk gebogen. Het topgedeelte is breed met duidelijke umbonale rugae (plooiribbels). De lengte loopt op tot ruim 20 cm, maximaal zelfs tot 30 cm. De kleur is donkerbruin, soms groenbruin en de binnenzijde is glanzend grijswit met een matig sterke parelmoerglans. Volwassen exemplaren lijken het meest op de zwanenmossel (*Anodonta cygnea*), die in bepaalde gevallen tot maximaal 20 cm wordt. De eveneens gezwollen schelpen zijn echter minder bol, dunner en meer langgerekt.

Leefwijze

De larven van grote zoetwatermossels uit de familie Unionidae doorlopen een fase waarin, voor de ontwikkeling en verspreiding van de soort, vissen nodig zijn. De kleppen van de minieme larven hebben haakjes aan de onderkant, waarmee ze zich aan de kieuwen of huid van vissen hechten. Zijn ze het larvale stadium ontgroeid dan laten ze los en zinken naar de bodem, waarin ze zich ingraven en verder ontwikkelen. Zoetwatermossels hebben vaak één of enkele vissoort(en) als geschikt gastdier.

Levend opgeviste Chinese vijvermossel in Delft op 12-6-2023.
(Foto: Ton van Haaren)

De Chinese vijvermossel (links) lijkt het meest op de inheemse Zwanenmossel (rechts). De schelpen zijn echter groter, boller, steviger en ronder. (Foto links: C.M. Neckheim, rechts: PICTAN)

Voor de exotische Chinese vijvermossel ging het aanvankelijk om twee ook uit Oost-Azië afkomstige vissen, de zilverkarp (*Hypophthalmichthys molitrix*) en de graskarp (*Ctenopharyngodon idella*). Inmiddels maakt de Chinese vijvermossel in gevestigde populaties in Europa ook gebruik van inheemse vissoorten.

Verspreiding

In Europa is de Chinese vijvermossel onder meer bekend uit vijvers en andere wateren in vooral urbane gebieden in Frankrijk, Italië, Duitsland, België, Oostenrijk, Hongarije en Polen. In België is de soort op meerdere plaatsen aan het inburgeren. De eerste melding uit Nederland komt uit 2011, uit de omgeving van Utrecht, uit een geïsoleerd gelegen, later gedempte karpervijver. De eerste melding uit de vrije natuur is gedaan op 27 mei 2011 in Tilburg, in vijvers die in verbinding staan met de rivier de Donge. De NDFF-verspreidingskaart laat inmiddels diverse Nederlandse vondsten zien.

Impact

Hoe de verdere uitbreiding verloopt moeten we afwachten. De soort kan beter tegen vermeting dan inheemse soorten, wordt ruim 14 jaar en produceert 2-3 keer per jaar larven. Door de afmetingen hebben individuen veel ruimte en voedsel nodig. Uit een recente Nederlandse risicoanalyse (zie Verder lezen) komt naar voren dat de impact van deze soort voor mens en economie waarschijnlijk gering zal zijn. Het grootste risico is van ecologische aard. Mocht deze exoot zich op invasieve wijze uitbreiden, dan bestaat de kans dat het een concurrent wordt van onze inheemse zoetwatermossels.

Verder lezen

Van der Leij, L., 2012. De Chinese vijvermossel *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) nu voor het eerst ook vrij levend in Nederland aangetroffen. *Spirula*, 386, 75-76. [Klik hier.](#)

Thunnissen, N.W., F.P.L. Collas, E. Jongejans, G. van der Velde & R.S.E.W. Leuven, 2022. Risicoscan van uitheemse zoetwatermollusken in Nederland. *Radboud Universiteit i.o.v. NVWA*. 122 pp. [Klik hier.](#)

